

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Кропивницький – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до дисципліни.
3. Мета і завдання дисципліни.
4. Формат дисципліни.
5. Результати навчання.
6. Обсяг дисципліни.
7. Ознаки дисципліни.
8. Пререквізити.
9. Технічне та програмне забезпечення /обладнання.
10. Політика курсу.
11. Навчально-методична карта дисципліни.
12. Система оцінювання та вимоги.
13. Рекомендовані джерела інформації.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія української літератури
Викладач	Бондаренко Ганна Семенівна, старший викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Профайл викладача	
Контактний телефон	+380-665820032
Е-пошта	anankan.777@gmail.com
Консультації	<i>очні</i> – відповідно до затвердженого графіка консультацій; <i>онлайн</i> – е-листування, у месенджері (Facebook-Messenger), вебінари на платформі Zoom (за запитом здобувача вищої освіти)
Система дистанційного навчання	moodle.kntu.kr.ua Distance learning CNTU

2. Анотація до дисципліни

Курс «Історія української літератури» належить до дисциплін вибіркового циклу підготовки фахівців і передбачає вивчення основних тенденцій літературного процесу в Україні від давнього письменства до літератури початку XXI століття. Особлива увага акцентується на збереженні традицій словесної народної творчості, давньої української літератури, на визначенні загальнонаціональних тенденцій розвитку української літератури як важливого елемента національної культури в цілому.

Завдання курсу полягає у висвітленні неперервності літературного процесу та його особливостей, формуванні усвідомлення літератури як самобутнього національного та історичного типу художньої творчості, умінні розглянути окремий літературний твір в органічній єдності з культурним життям України окремого історичного періоду та у його проекції у минуле й на перспективу.

3. Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: забезпечення здобувачів вищої освіти комплексом знань, вмінь та навичок, необхідних для їх успішної діяльності у професійній сфері шляхом актуалізації вміння розуміти історико-літературні тенденції, розуміти текст, аналізувати його, визначати його композиційні та зображувально-виражальні можливості шляхом:

- вивчення основних тенденцій літературного процесу в Україні від давнього письменства до літератури початку XXI століття;
- осмислення окремих художніх явищ української літератури та їх значення в контексті літературного процесу;
- формування розуміння літературного процесу з урахуванням єдності життєвого шляху письменника, його світогляду та художнього світу;
- визначення впливу української літератури на духовний розвиток суспільства впродовж століть;
- формування вміння визначати основну проблематику української літератури на різних етапах її розвитку;
- вивчення основних художніх напрямів і течій української літератури та її зв'язків з європейським літературним процесом.

4. Формат дисципліни

Для денної форми навчання викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій, поєднуючи із практичними роботами; формат очний (offline / Face to face).

5. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен:

знати:

- основні поняття, категорії, практичний інструментарій, методологію та специфіку предмета;
- логіку становлення і розвитку літературного процесу у його зв'язку з історичними явищами й культурними детермінантами різних епох та розуміти їх сутність;
- аналізувати явища історичного життя, тенденції розвитку культури в їх історичній ретроспективі й перспективі;
- усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки важливих історичних подій і культурних процесів;
- оперувати основними літературознавчими термінами та поняттями історії та культури України на рівні відтворення, тлумачення та використання їх як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті;
- використовувати досвід української історії та культури для правильної орієнтації у виборі сенсожиттєвих цінностей, визначення лінії особистісної поведінки в сучасних соціально-політичних реаліях і для збагачення власної духовної культури;
- творчо працювати над прирощенням і вдосконаленням культурно-освітніх знань.

вміти:

- володіти системою критичного мислення та обґрунтованого коментування найважливіших фактів літературного руху означених періодів;
- визначати художні особливості окремого твору, його ідейно-тематичний зв'язок з іншими творами інших авторів як у синхронному, так і в діахронному аспектах;
- оцінювати та системно аналізувати літературно-мистецькі явища означених періодів;
- здійснювати аналіз літературного процесу з урахуванням єдності біографії письменника і його світогляду, художнього методу та суспільного смислу і значення його творів;
- виконувати усний чи письмовий аналіз художніх творів у вигляді оригінальних творчих праць малих форм (доповідь, реферат, есе, стаття).
- володіти комунікативними вміннями висловлювати власне бачення презентованих у художніх творах проблем; здійснювати професійну комунікацію, ефективно презентувати, пояснювати матеріал;
- творчо працювати над власним культурно-мистецьким рівнем розвитку з метою вироблення сенсожиттєвих цінностей, визначення лінії особистісної поведінки в сучасних соціально-політичних реаліях.

Набути соціальних навичок (soft-skills):

- володіти комунікативними вміннями висловлювати повноцінно власне бачення; здійснювати професійну комунікацію;

- сформувати потребу високого рівня культури спілкування, естетичного смаку та чуття слова.

6. Обсяг дисципліни

Вид роботи	Кількість годин
Лекції	14
Практичні заняття	28
Самостійна робота	48
<i>Разом</i>	<i>90</i>

7. Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Кількість кредитів / годин	Вид підсумкового контролю	Нормативна / вибіркова
2021/2022	II	3	3 / 90	Залік	Вибіркова

8. Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Історія української літератури» значно підвищиться, якщо здобувач попередньо опанував матеріал таких дисциплін як: «Історія та культура України», «Історія вітчизняної та світової культури».

9. Технічне та програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

10. Політика курсу

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідування занять:

Відвідання занять – важлива складова навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше ніж за тиждень до залікової сесії.

Поведінка на заняттях:

Недопустимість: запізень на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: «Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ» (http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf); «Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти» (<http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>); «Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти ЦНТУ» (<http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=50>); «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЦНТУ». Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/polozh_system_yakosti.pdf.

11. Навчально-методична карта дисципліни

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1			
Тема 1. Давня українська література. Періодизація української літератури. Перекладна література.	1	1	2
Тема 2. Оригінальна література Київської Русі. Літописи. Ораторська проза.	1	1	2
Тема 3. «Велесова книга» – художня історія народу.		1	2
Тема 4. «Києво-Печерський патерик» – видатна пам'ятка національної агіографії.	1	1	2
Тема 5. Нова ренесансна хвиля в українському письменстві.	1	1	2
Тема 6. Література XVI – XVII століть.		1	2
Тема 7. Література XVIII ст. Бароко. Творчість Григорія Сковороди.	1	1	2
Тема 8. Нова українська література. Бурлеск і травестія в українській літературі XIX ст.		1	2
Тема 9. Романтизм в українській літературі XIX ст. Тематично-стильові течії українського романтизму		2	2
Тема 10. Шевченків міф України. Рання творчість.	1	1	2
Тема 11. Шевченків міф України. Творчість поета періоду «Трьох літ».		1	2
Тема 12. Етнографічна та натуральна школа в українській літературі XIX ст. Народницький канон.		1	2
Тема 13. Пантелеймон Куліш – ключова постать українського літературного процесу 50 – 60 років XIX століття.	1	1	2
Тема 14. Літературно-художні пошуки Івана Франка. Літературно-критична діяльність Івана Франка.	1	1	2
Змістовий модуль 2			

Тема 1. Естетичні засади українського модернізму у літературі кінця XIX ст. Ольга Кобилянська.	1	1	2
Тема 2. Естетичні засади українського модернізму у літературі кінця XIX століття. Неоромантична творчість Лесі Українки.	1	2	2
Тема 3. Модернізм в літературі XIX ст. Конфлікт між народниками і представниками нового напрямку. Микола Вороний. Літературна дискусія.		1	2
Тема 4. Пошуки нового літературного героя. Психологізація. Агатангел Кримський.	1	1	2
Тема 5. Новий тип літературного героя. Концепція надлюдини Фрідріха Ніцше у творчості Володимира Винниченка.		1	2
Тема 6. Літературна дійсність 20 – 30 років XX ст. у контексті національного та соціального життя. Розвиток української поезії.		2	2
Тема 7. Модерністський дискурс української прози 20 – 30 років XX ст.	1	1	2
Тема 8. Відродження української драматургії і театру у 20 – 30 рр. XX ст.		1	2
Тема 9. Українська картина літературного життя 60 – 80 років XX ст.	1	1	2
Тема 10. Постмодернізм у сучасній українській літературі.		1	2
Тема 11. Український поетичний світ кінця XX – 20 років XXI століття.	1	1	
Всього	14	28	48

12. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Контроль знань та умінь здобувачів (поточний та підсумковий) здійснюється за кредитною трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу в ЦНТУ. Рейтинг студента із засвоєння навчальної дисципліни визначається за стобальною та дворівневою («зараховано, «не зараховано») шкалами оцінювання результатів навчання. Він складається з рейтингу поточної навчальної роботи впродовж семестру, для оцінювання якої призначається 100 балів.

За навчальним планом передбачається при вивченні навчальної дисципліни виконання певних видів робіт на лекційних, практичних, семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань, інших видів навчальної діяльності, тому оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи.

Семестровий залік проводиться на останньому занятті, до початку екзаменаційної сесії.

Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни «Історія української літератури»

Поточний контроль та самостійна робота	Підсумковий контроль
--	----------------------

Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								Всього	Залік
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ЗК 1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК 2		
5	5	5	5	5	5	5	15	5	5	5	5	5	5	5	15	100	100

Примітка: T1, T2, ..., T14 – тижні, ЗК1, ЗК2 – поточний змістовий контроль

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«Відмінно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання у процесі аналізу практичного матеріалу, висловлює власні міркування стосовно тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

«Добре» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, викладає його аргументовано, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює власні міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або у процесі аналізу практичного матеріалу.

«Задовільно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю.

«Незадовільно» / «Не зараховано» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Студенти, які не з'явилися на іспит без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Переведення підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, вираженої у балах, в екзаменаційну (залікову) за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється за відповідною шкалою.

Шкала оцінювання

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік: курсова робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
C	ДОБРЕ – в цілому правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35 – 59

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені [Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ](#) (С. 28 – 31).

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

1. Возняк М. Історія української літератури: У 2 книгах. Кн. 1. – Львів: Світ, 1992.
2. Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб. : у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.; за ред. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2013 (т.1) 592 с.; 2014 (т.2) 536 с.; 2017 (т.3) 544 с.
3. Історія української літератури 70 – 90-х років ХІХ ст.: У 2 т. / Гаєвська Н. М., Гнідан О. Д., Гуляк А. Б. – К., 1999
4. Історія української літератури ХХ століття: підручн. У 2 кн. / ред. В. Г. Дончик. Київ: Либідь, 1998. 456 с.
5. Історія української літератури: в 12 т. Т. 1: Давня література (Х – перша половина ХУІ ст.) / наук. ред. Ю. Пелешенко, М. Сулима. Київ: Наукова думка, 2013. 840 с.
6. Історія української літератури: в 12 т. Т. 2: Давня література (друга половина ХУІ – ХУІІІ ст.) / наук. ред. Ю. Пелешенко, М. Сулима. Київ: Наукова думка, 2013. 840 с.
7. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: У 2 книгах. / Гнідан О. Д., Семенюк Г. Ф., Гаєвська Н. М. – К., 2005.
8. Залеська-Онишкевич Л. Текст і гра. Модерна українська драма. Львів: Літопис, 2009. 472 с.
9. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець ХІХ – початок ХХІ ст.: у 10 т. Київ: Академія. Роки видання: 2013 (тт.1,2); 2014 (т.3); 2015 (т. 4); 2017 (т.5)
10. Літературознавча енциклопедія: У 2 томах. Автор-укладач Ковалів Ю. І. – К., 2007.
- Грицай М. С., Микитась В. Л., Шолом Ф. Я. Давня українська література. – К., 1978.
11. Моренець В. Національні шляхи поетичного модерну першої половини ХХ століття: Україна і Польща. Київ: Основи, 2002. 327 с.
12. Наєнко М. Художня література України: від міфів до модерної реальності. Київ: ВЦ «Просвіта», 2008. 1064 с.
13. Ткачук М. П. Українська література ХХ століття. Тернопіль: Медобори, 20014. 608 с.
14. Філатова О. Автор і текст у системі соцреалізму: монографія. Миколаїв, 2017. 244 с.
15. Філатова О., Казанжи О. Українська література 20 – 30-х років ХХ століття: основні тенденції розвитку й естетична стратегія: навч. посібн. Миколаїв, 2013. 235 с.
16. Хрестоматія з давньої української літератури . /За ред. М. Сулими. – К., 1983.
17. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль, 1994.

Додаткові:

1. Абрамович Д. Києво-Печерський патерик. – К.: Час, 1991.

2. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму. – К., 2003.
3. Антологія української поезії. – К., 1984.
4. Антологія української поезії. Твори поетів XI – ХУІІІ ст. – К., 1984.
5. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: імператив України. Історіо- й націософська парадигма. – К., 2004.
6. Білецький О. І. Від давнини до сучасності: Збірник праць з питань української літератури. – К., 1960.
7. Боровиковський Л. Твори. – К., 1980.
8. Велесова книга: Легенди. Міти. Думи /Переклад Б. Яценка /. – К., 1994.
9. Величковський І. Твори. – К.: Наук. думка, 1972.
10. Винниченко В. Вибрані п'єси. – К., 1991.
11. Вишенський І. Твори / Переклад В. Шевчука. – К.: Дніпро, 1986.
12. Галятовський І. Ключ розуміння. – К.: Наук. думка, 1985.
13. Горошко С. Знову про «Велесова книгу» // Слово і час. – 1992, №8.
14. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: Семантика символів у творчості поета: Пер. з англ. – К.: Рад. письменник, 1991.
15. Грицай М. С. Давня українська література. – К., 1978.
16. Гундорова Т. *Femina melancholica*: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. – К., 2002.
17. Денисюк І. Наталія Кобринська. – Львів, 1976.
18. Донцов М. Мати Лесі Українки (Олена Пчілка) //Дві літератури нашої доби. – Львів, 1991.
19. Європейське Відродження та українська література ХІУ – ХУІІІ ст. – К.: Наук. думка, 1993.
20. Єфремов С. Історія українського письменства. – К., 1995.
21. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу. – К., 1997.
22. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. – К.: Академвидав, 2006.
23. Зборовська Н. Психоаналіз і літературознавство. – К., 2003.
24. Іваньо І. Філософія і стиль мислення Г. Сковороди. – К.: Наук. думка, 1983.
25. Ісіченко Ю. «Києво-Печерський патерик» у літературному процесі кінця ХУІ – початку ХУІІІ ст. на Україні. – К.: Наукова думка, 1990.
26. Історія Русів / Пер. І. Драча; вступ. ст. В. Шевчука. – К., 1991.
27. Карпенко М. Велесова книга (Переспіви). – К., 1998.
28. Кобилянська О. Слова зворушеного серця: Щоденники. Автобіографії. Листи. Статті та спогади / Упоряд. Ф. Погребенника. – К., 1982.
29. Кобилянська О. Твори: У 5 т. – К., 1963.
30. Костомаров М. Твори: У 2 т. – К., 1990.

31. Коцюбинська М. Етюди про поезику Шевченка. – К., 1990.
32. Кречотень В. Оповідання Антонія Радивиловського. – К.: Наук. думка, 1983.
33. Кудрявцев М. Драма ідей в українській новітній літературі ХХ ст. – Кам'янець-Подільський, 1997.
34. Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. – К., 1992.
35. Літопис Самійла Величка. – К., 1991.
36. Літопис Самовидця. – К.: Наук. думка, 1971.
37. Макаров А. Світло українського бароко. – К., 1994.
38. Марсове поле: Героїчна поезія на Україні Х – першої пол. ХУІІ ст. – К., 1988.
39. Нахлік Є. Доля-los – судьба: Шевченко і польські та російські романтики. – Львів, 2003.
40. Одарченко П. Українська література. Збір. вибр. статей. – К., 1995.
41. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1999.
42. Пісні Купідона. Любовна поезія на Україні ХУІ – поч. ХІХ ст.
43. Повість врем'яних літ: Літопис (за Іпатським списком) / Переклад В. Яременка. – К., 1990.
44. Повість минулих літ: Літопис / Переказ В. Близнеця. – К.: Веселка, 1982.
45. Повість швидкоплинних літ. – К.: Варта, 1996.
46. Прийняття християнства та короткий нарис виникнення і розвитку апокрифічної літератури // Міфи України / За книгою Георгія Булашева «Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях»./ Пер. Ю. Буряка. – К., 2006. – С. 20-27.
47. Розсипані перли: Поети «Молодої музи» / Упоряд., автор передм. та прим. М. Ільницький. – К.: Дніпро, 1991.
48. «Русалка Дністрова»: Документи і матеріали. – К., 1989.
49. Сиваченко Г. Пророк не своєї вітчизни. Експатріанський «метароман» Володимира Винниченка: текст і контекст. – К., 2003.
50. Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2 т. – К.: Наук. думка, 1973.
51. Українка Леся. Зібрання творів: У 12 т. – К., 1975 – 1979.
52. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія. У 2 ч. – К.: Наук. думка, 1995.
53. Українська література ХУІІ ст. – К.: Наук. думка, 1987.
54. Українська література ХІУ – ХУІ ст. – К.: Наук. думка, 1988.
55. Українська поезія . Середина ХУІІ ст. – К.: Наук. думка, 1992.
56. Українська поезія ХУІ ст. – К., 1987.
57. Українська поезія ХУІІ ст. – К., 1988.
58. Ушкалов Л. Від бароко до постмодерну: есеї. Київ: Грані-Т, 2011. 552 с.
59. Ушкалов Л., Марченко О. Нариси з філософії Григорія Сковороди. – Харків: Основа, 1993.

60. Ушкалов Л. Світ українського бароко: філологічні етюди. – Харків: Око, 1994.
61. Франко І. Твори: В 50 т. – К., 1978. (томи 8, 19, 22, 21).
62. Шевчук В. Загадкова «Велесова книга» // Хроніка – 2000. – 1994. – №3-4.
63. Шевчук В. Мисленне древо. – К., 1989.
64. Шевчук В. Муза роксоланська: Українська література XVI – XVIII століть. У 2 кн. Кн. 1. Ренесанс. Раннє барокко. – К.: Либідь, 2004.